

14. 4. 2003

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vady u věci prodané v obchodě

Jestliže se prodávající s kupujícím dohodne, že prodaná věc bude mít určitou vlastnost, například trvanlivost, stálobarevnost nebo výkonnost, je vadou věci, pokud tuto vlastnost nemá. Tato dohoda prodávajícího s kupujícím bývá uzavírána např. tak, že kupující požaduje věc určité vlastnosti a prodávající ho ujistí, že věc, ohledně níž je uzavírána smlouva o prodeji v obchodě, tuto vlastnost má.

Jedním z předpokladů vzniku odpovědnosti prodávajícího za vady věci prodané v obchodě je výskyt vady v zákonem stanovené době^[1]. V praxi vznikají časté spory o to, zda určitá kupujícím tvrzená vada prodané věci je ve skutečnosti vadou, za kterou prodávající odpovídá, nebo zda jde jen o určitou vlastnost či projev věci, které nelze považovat za vadu. Pojem vada má proto v oblasti prodeje v obchodě mimořádný význam. Občanský zákoník tento pojem v žádném ze svých ustanovení nedefinuje.

Základní význam má třídění vad prodané věci na:

- a) vady faktické, které dále můžeme rozčlenit na:
 - aa) výrobní vady,
 - bb) vady vzniklé poškozením věci před převzetím kupujícím,
 - cc) vady součástí vyměněných prodávajícím nebo jiným podnikatelem určeným k provádění oprav,
 - dd) vady vzniklé neodbornou montáží nebo jiným neodborným uvedením věci do provozu a vady vzniklé na základě nesprávných pokynů,
- b) vady právní,
- c) vady zjevné a skryté,
- d) vady odstranitelné a neodstranitelné.

Vady faktické

Kupující uplatňují práva z odpovědnosti prodávajícího za vady zpravidla z důvodu faktických vad. Faktickými vadami věci prodané v obchodě jsou nedostatky její jakosti a užitečných vlastností smlouvou požadovaných, prodávajícím, výrobcem nebo jeho zástupcem popisovaných, nebo na

základě jimi prováděné reklamy očekávaných, popřípadě nedostatky jakosti a užitných vlastností pro věc takového druhu obvyklé. Věc má dále faktické vady pokud neodpovídá požadavkům právních předpisů, není v tom odpovídající míře, množství nebo hmotnosti a neodpovídá účelu, který prodávající pro použití věci uvádí nebo pro který se věc obvykle používá[2].

Jestliže se prodávající s kupujícím dohodne, že prodaná věc bude mít určitou vlastnost, například trvanlivost, stálobarevnost nebo výkonnost, je vadou věci, pokud tuto vlastnost nemá. Tato dohoda prodávajícího s kupujícím bývá uzavírána např. tak, že kupující požaduje věc určité vlastnosti a prodávající ho ujistí, že věc, ohledně níž je uzavírána smlouva o prodeji v obchodě, tuto vlastnost má.

Prodávající též může zaručit vlastnosti prodané věci tím, že tyto vlastnosti jsou uvedeny v záručním listě (popřípadě v návodu k obsluze, na obalu věci apod.), který je s věcí předán kupujícímu. Nezáleží přitom, kdo tyto údaje do záručního listu uvedl, tj. zda tak učinil výrobce, dovozce, prodávající či někdo jiný. Rozhodující je, že prodávající věc s těmito údaji prodává, takže ve vztahu ke kupujícímu lze prohlášení obsahující tyto údaje považovat za její prohlášení[3].

Za vadu věci lze také považovat, jsou-li vlastnosti prodané věci v rozporu s reklamou prováděnou prodávajícím, výrobcem nebo jeho zástupcem. Jedná se o nové ustanovení zařazené do § 616 odst. 2 OZ. Znamená to, že pokud by nějaká vlastnost prodané věci byla v rozporu s tvrzením reklamy, mohl by kupující uplatňovat práva z titulu odpovědnosti za vady podle § 616 odst. 3 po novele OZ.

Jestliže obecně závazný právní předpis ukládá, aby věci jistého druhu měly určité předepsané vlastnosti, je vadou prodané věci tohoto druhu, pokud stanovené vlastnosti nemá.

Vadami je i nedostatek takových vlastností, které jsou u věcí téhož druhu zcela jednoznačně obecně předpokládány. Jde například o vzhledové nedostatky, nekompletnost, funkční nezpůsobilost apod.

Je třeba upozornit, že není přitom rozhodující, zda faktické vady prodané věci mají povahu výrobní vady, vznikly poškozením věci před jejím převzetím kupujícím nebo zda se vyskytly na součástkách věci, které byly vyměněny prodávajícím (jiným podnikatelem určeným k opravě) v průběhu záruční doby. Z praktického hlediska je však třeba zabývat se těmito druhy faktických vad poněkud blíže[4].

Výrobní vady

Výrobní vady, jak již sám název napovídá, vznikají v procesu výroby věci. Přesto za ně kupujícímu neodpovídá výrobce, nýbrž prodávající jako účastník smlouvy o prodeji v obchodě. Prodávající se proto nemůže zprostit své odpovědnosti za určitou vadu prodané věci poukazem na to, že jde o výrobní vadu způsobenou výrobcem. Není též rozhodující, zda jde o vadu materiálu použitého při výrobě nebo o důsledek nesprávného postupu zaměstnanců výrobce. Z tohoto hlediska nemá žádný právní význam ani to, zda se jedná o konstrukční vadu nebo vadu jiné povahy. Ani okolnost, zda prodaná věc byla vyrobena tuzemským či zahraničním výrobcem není pro posouzení existence vady nijak podstatná. Povahu výrobní vady může mít i nedostatečná jakost prodané věci, pokud se snížení jakost projevuje jako její vada.

Vady vzniklé poškozením věci před převzetím kupujícím

Prodávající odpovídá kupujícímu za to, že prodávaná věc je při převzetí kupujícím ve shodě s kupní smlouvou, zejména, že je bez vad (§ 616 odst. 1 po novele OZ). Prodávající tedy odpovídá za případné vady, které věc má při převzetí kupujícím. Za vadu věci je proto třeba považovat i každé její poškození, k němuž došlo při výrobě, přepravě, skladování a prodeji věci do okamžiku, než prodanou věc převezme kupující. Nezáleží přitom, kdo toto poškození způsobil, tzn. zda věc poškodil např. přepravce (samozřejmě za předpokladu, že nejde o přepravu, kterou zajišťuje sám kupující po převzetí věci) nebo pracovníci prodávajícího při skladování apod.

Prodávající může zabránit své odpovědnosti za vadu vzniklou poškozením prodané věci před jejím převzetím kupujícím jedině tím, že z důvodu této vady sníží cenu prodané věci (§ 618 a 619 odst. 2 po novele OZ).

Za vadu věci prodané v obchodě však nebude možno zpravidla považovat takové poškození, k němuž došlo po převzetí věci kupujícím. Jde zejména o případy, kdy k poškození prodané věci došlo v důsledku jednání nebo opomenutí kupujícího či jiné osoby^[5], bylo vyvoláno vyšší mocí apod. Jestliže by však nesprávné skladování, údržba nebo užívání věci byly vyvolány nesprávnými pokyny např. v návodu k obsluze, šlo by ze strany prodávajícího o porušení informační nebo instruktážní povinnosti (§ 617 OZ a § 9 odst. 1 a 2 zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele), které by za určitých podmínek zakládalo právo kupujícího na náhradu škody.

Vady součástí vyměněných prodávajícím nebo jiným podnikatelem určeným k provádění záručních oprav

Jestliže prodávající (jiný podnikatel určený k provádění záručních oprav) provede v rámci realizace práva z odpovědnosti za vady výměnu některé součástky prodané věci a na vyměněné součástce se vyskytne vada, je třeba ji považovat za vadu prodané věci. I v takovém případě je proto dána odpovědnost prodávajícího za tuto vadu a prodávající se jí nemůže zprostit poukazem na to, že výměnu součástky provedl podnikatel určený k provádění záručních oprav.

Vady vzniklé neodbornou montáží nebo jiným neodborným uvedením věci do provozu a vady vzniklé na základě nesprávných pokynů

Novelou občanského zákoníku byl do ustanovení o odpovědnosti za vady prodané věci zařazen nový § 623, který řeší problematiku vad vzniklých neodbornou montáží nebo jiným neodborným uvedením věci do provozu a vad vzniklých na základě nesprávných pokynů. Stanoví se v něm, že vada, která vznikla neodbornou montáží nebo jiným neodborným uvedením věci do provozu, bude považována za vadu věci, pokud tato montáž nebo uvedení do provozu byly sjednány v kupní smlouvě a byly provedeny prodávajícím nebo jinou osobou na odpovědnost prodávajícího. To platí rovněž v případě, kdy montáž nebo jiné uvedení věci do provozu provedl kupující a vada vznikla na základě nesprávných pokynů uvedených v návodu k montáži nebo k uvedení věci do provozu.

Vztah faktických vad a opotřebení prodané věci

Zvláštní pozornost je třeba věnovat vztahu faktické vady a opotřebení prodané věci. Užíváním prodané věci dochází zpravidla k jejímu opotřebení. Někdy se dokonce věc opotřebovává, aniž je užívána. Běžné opotřebení prodané věci k němuž dochází po převzetí prodané věci kupujícím, proto nelze považovat za vadu věci (§ 619 odst. 2 OZ po novele OZ).

Z toho vyplývá, že je-li životnost prodané věci kratší, než její záruční doba, není vadou této věci, jestliže při obvyklém užívání dojde k jejímu celkovému opotřebení dříve, než uplyne záruční doba[6].

Na druhou stranu však bude třeba považovat prodanou věc za vadnou, pokud při obvyklém užívání dochází k jejímu nadměrnému opotřebení[7]. Předpokladem toho, aby nadměrné opotřebení prodané věci bylo možno považovat za její vadu, ovšem vždy je, že věc byla užívána v souladu s návodem k obsluze nebo – není-li s prodanou věcí takový návod předán – obvyklým způsobem. To znamená, že pokud k nadměrnému opotřebení prodané věci došlo například zanedbáním potřebné údržby prodané věci, nesprávnou obsluhou, použitím k jinému než určenému účelu apod., nebude možno toto nadměrné opotřebení považovat za vadu věci[8].

[1] U smluvní záruky je tato doba stanovena buď prohlášením prodávajícího v záručním listě (§ 620 odst. 5 po novele OZ) nebo dohodou účastníků smlouvy o prodeji v obchodě (§ 502 odst. 2 OZ).

[2] Viz § 616 odst. 2 po novele OZ.

[3] Oulík, J.: Prodej v obchodě, Praha, Panaroma, 1983, s. 97 až 98.

[4] Oulík, J.: Prodej v obchodě, Praha, Panaroma, 1983, s. 99.

[5] Např. když věc byla nesprávně skladována, nedostatečně udržována nebo užívána v rozporu s návodem k obsluze.

[6] Tak např. baterii nebo náplň do propisovací tužky nelze považovat za vadné, pokud při jejich obvyklém užití dojde k vybití (vypsání) dříve, než uplyne zákonná, po novele OZ, 24 měsíční záruční doba týkající se těchto výrobků.

[7] To se týká např. nadměrné ztráty barvy oděvu, nadměrného opotřebení podrážek bot, nadměrného sjetí dezénu pneumatiky apod.

[8] Oulík, J.: Prodej v obchodě, Praha, Panaroma, 1983, s. 102.

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)